

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

Обласні державні адміністрації
(за списком)

**Виконавчий орган Київської міської
ради (Київська міська державна
адміністрація)**

Про особливості складання проектів
місцевих бюджетів на 2024 рік

Міністерство фінансів України відповідно до частини першої статті 75 Бюджетного кодексу України доводить особливості складання розрахунків до проектів місцевих бюджетів на 2024 рік.

У зв'язку з повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 в Україні введено воєнний стан, який наразі продовжено.

Військові дії спричинили руйнівний вплив на життя людей та масове порушення ланцюгів економічної діяльності, руйнування інфраструктури, що насамперед призводить до значних економічних втрат, зокрема місцевих бюджетів.

Виклики, що стоять перед Україною у воєнний час, вимагають від усіх учасників бюджетного процесу надзвичайно зваженого і продуманого підходу до визначення напрямів витрачання бюджетного ресурсу.

Під час складання проектів місцевих бюджетів на 2024 рік, а також бюджетних запитів на 2024–2026 роки необхідно формувати цілі відповідно до цілей та пріоритетів, визначених прогнозними і програмними документами економічного та соціального розвитку, а також урахувати інші стратегічні рішення, прийняття яких викликано воєнним часом. Зокрема, звертаємо увагу на необхідність врахування:

щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України (виступ Президента України у парламенті 28.12.2022);

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [3FAA9288358EC0030400000065FC2E00F6F4B300](#)

Підписувач [Марченко Сергій Михайлович](#)

Дійсний з [03.03.2023 13:04:40](#) по [03.03.2025 13:04:40](#)

Міністерство фінансів України

05110-08-6/22354 від 16.08.2023

Плану України в рамках програм підтримки Європейського Союзу «Український фонд» на 2024–2027 роки;

Формули миру, представлені Президентом України;
Української доктрини.

Негативний вплив воєнних дій на території України та неможливість наразі визначити наслідки російської агресії унеможливають розроблення реалістичних прогнозів економічного і соціального розвитку країни та, як наслідок, бюджетних показників на середньостроковий період.

Законом України від 15.03.2022 № 2134-IX «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України» призупинено дію статті 75¹ Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) та пов'язані з нею норми щодо прогнозів місцевих бюджетів, тому прогноз місцевого бюджету у 2023 році також не складається.

Водночас зазначаємо, що на виконання Меморандуму з МВФ у 2023 році разом із проектом Державного бюджету України на 2024 рік буде представлено показники державного бюджету на 2025–2026 роки, що сприятиме передбачуваності бюджетної системи та стане підґрунтям для відновлення застосування середньострокового бюджетного планування.

У липні 2023 року Верховна Рада України прийняла Закон України від 27.07.2023 № 3278-IX «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення передбачуваності бюджетної політики та посилення боргової стійкості».

Цим Законом виконано зобов'язання Уряду України за чотирма структурними маяками Меморандуму з МВФ, він, зокрема, передбачає відновлення з 01.01.2024 дії норм Кодексу щодо складання Бюджетної декларації як документа середньострокового бюджетного планування.

Також повідомляємо, що планується змінами до Кодексу відновити норми статті 75¹ у частині складання у 2024 році прогнозу місцевого бюджету як документа середньострокового бюджетного планування.

У проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» (далі – проект Закону) буде передбачено обсяги міжбюджетних трансфертів для 1 582 місцевих бюджетів, а саме:

- 24 обласних бюджетів та бюджету міста Києва;
- 119 районних бюджетів;
- 1 438 бюджетів територіальних громад.

Їх обсяг на 2024–2026 роки і розподіл між місцевими бюджетами буде надіслано додатково після отримання бюджетних запитів від головних розпорядників коштів державного бюджету разом з аналітичними даними та розрахунками з обґрунтуваннями особливостей міжбюджетних відносин на 2024–2026 роки на адреси департаментів фінансів обласних та Київської міської державних адміністрацій.

З метою підвищення якості надання освітніх послуг, подолання втрат та освітніх розривів розподіл освітньої субвенції на 2024 рік буде здійснюватися з

урахуванням комплексних напрацювань Міністерства освіти і науки України щодо удосконалення Формули розподілу освітньої субвенції з урахуванням трансформації і формування оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти, внутрішніх і зовнішніх міграційних процесів учнів та вчителів; запровадження алгоритму розрахунку освітньої субвенції в умовах дистанційної (очної, змішаної) форми здобуття освіти; удосконалення критеріїв розподілу субвенції для приватних шкіл і на оплату простою педагогічних працівників; удосконалення верифікації контингенту учнів, поданого до системи ПАК «АІКОМ».

Також у граничних показниках видатків та надання кредитів з державного бюджету враховано видатки субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами на проведення психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять в інклюзивних класах (групах) закладів освіти, розподіл яких запропоновано здійснювати Міністерством освіти і науки України за рівнями підтримки в освітньому процесі згідно з індивідуальними потребами дитини з особливими освітніми потребами.

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів на 2024 рік здійснено з урахуванням положень статей 98 та 99 Кодексу, а саме для:

- 24 обласних бюджетів окремо за очікуваним надходженням податку на прибуток підприємств у 2023 році та за очікуваним надходженням у 2023 році податку на доходи фізичних осіб;
- 1 438 бюджетів територіальних громад за очікуваним надходженням у 2023 році податку на доходи фізичних осіб.

Розрахунок здійснено з урахуванням таких параметрів:

Показник*	Звітна дата	Суб'єкт надання інформації	Значення
Чисельність наявного населення	Станом на 01.01.2022	Державна служба статистики України	34,5 млн осіб
Кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб з урахуванням кількості внутрішньо переміщених осіб, що вибули з адміністративно-територіальної одиниці	Станом на 25.07.2023	Міністерство соціальної політики України	47,5 тис. осіб
Очікувані надходження у 2023 році податку на доходи фізичних осіб (без урахування податку на доходи фізичних	за 2023 рік	Міністерство фінансів України	31 118,1 млн грн

Показник*	Звітна дата	Суб'єкт надання інформації	Значення
осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу), що зараховується до обласних бюджетів			
Очікувані надходження у 2023 році податку на прибуток підприємств, що зараховується до обласних бюджетів	за 2023 рік	Міністерство фінансів України	5 203,4 млн грн
Очікувані надходження у 2023 році 60% податку на доходи фізичних осіб (без урахування податку на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу), що зараховується до бюджетів територіальних громад	за 2023 рік	Міністерство фінансів України	124 436,0 млн грн

* без урахування показників по бюджету міста Кисва та населених пунктів Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

Очікувані надходження податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств розраховано з огляду на фактичні надходження цих податків за січень – липень 2023 року та очікувані надходження за серпень – грудень, обраховані на підставі середньомісячного надходження податків за січень – липень 2023 року.

У 2024 році, як виняток з положень абзацу п'ятого частини третьої статті 98 та абзацу п'ятого частини третьої статті 99 Кодексу, реверсна дотація в орієнтовному обсязі 13 816,6 млн грн до державного бюджету не перераховуватиметься.

Також інформуємо, що за результатами надходження податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств за січень – серпень 2023 року горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів на 2024 рік буде уточнено.

У зв'язку з цим розрахунок горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів на 2024 рік буде надіслано на адреси департаментів фінансів обласних державних адміністрацій після здійснення остаточного розрахунку.

Також у 2024 році для підтримки органів місцевого самоврядування пропонується і надалі передбачити у проекті Закону додаткову дотацію на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, окупованих та інших територіях, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною агресією російської федерації, у сумі 23,9 млрд гривень.

Складання проектів місцевих бюджетів на 2024 рік має здійснюватися з дотриманням вимог Бюджетного та Податкового кодексів України з урахуванням прийнятих законодавчих змін.

Інформуємо, що з метою посилення обороноздатності держави для відсічі збройної агресії РФ та першочергового фінансування сектору безпеки та оборони податок на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, у 2024 році зараховуватиметься до державного бюджету.

Під час планування дохідної частини місцевого бюджету на 2024 рік у частині податкових і неподаткових надходжень та інших доходів доцільно керуватися:

1) основними прогностичними макропоказниками на 2023–2026 роки, які надіслано листом Мінекономіки від 29.06.2023 № 3011-05/31540-03 (зазначено у таблиці).

Водночас, з огляду на збереження високого ступеня невизначеності щодо змін у безпековому середовищі, внутрішніх та зовнішніх умов функціонування економіки, основні прогностичні макропоказники надалі може бути уточнено.

Основні макропоказники економічного і соціального розвитку України

Показник	2024 рік	2025 рік	2026 рік
Валовий внутрішній продукт номінальний (млрд гривень)	7 824,8	9 209,4	10 654,0
Валовий внутрішній продукт, % до попереднього року	105,0	107,0	107,5

Показник	2024 рік	2025 рік	2026 рік
Індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	110,8	107,0	105,8
Індекс цін виробників промислової продукції (грудень до грудня попереднього року), %	112,5	108,6	107,1
Середньомісячна зарплата працівників, бруто:			
номінальна, грн	21 852	25 645	29 625
номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, % до попереднього року	106,0	106,9	108,8

2) нормами Бюджетного та Податкового кодексів України, рішеннями органів місцевого самоврядування про встановлення місцевих податків і зборів, ураховуючи при цьому чинні ставки оподаткування та нормативи зарахування загальнодержавних податків до відповідних місцевих бюджетів й індексацію ставок окремих із них.

Показники дохідної частини місцевих бюджетів на 2024 рік розроблені на базі основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України, які враховують дію правового режиму воєнного стану, та із застосуванням чинних норм податкового законодавства.

При прогнозуванні дохідної частини місцевих бюджетів на 2024 рік було враховано:

- наявні статистичні показники, які використовуються при розрахунку прогнозних надходжень податків та зборів, зокрема за 2022 рік, очікувані макропоказники Мінекономіки на 2023 рік та прогнозні на 2024 рік;

- фактичне виконання дохідної частини бюджету;

- застосування нормативу зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів відповідно до норм Бюджетного кодексу України (без урахування податку на доходи фізичних осіб від грошового забезпечення військовослужбовців);

- періоди дії воєнного стану.

У цілому показник доходів місцевих бюджетів на 2024 рік обраховано в сумі **464,7 млрд грн**, у тому числі:

загальний фонд – **443,4 млрд грн**;

спеціальний фонд – **21,3 млрд гривень**.

Прогнозні показники доходів місцевих бюджетів на 2024 рік порівняно з планом зі змінами на 2023 рік зменшено на **36,8 млрд грн**, або на 7,3% (до очікуваних на 36,5 млрд грн, або на 7,3%), у тому числі по:

- загальному фонду – зменшується на **34,8 млрд грн**, або на 7,3% (до очікуваних на 36,3 млрд грн, або на 7,6%);

- спеціальному фонду – зменшується на **2,1 млрд грн**, або на 8,8% (до очікуваних на 0,2 млрд грн, або на 0,9%).

Основним джерелом надходжень загального фонду є податок на доходи фізичних осіб, що становить 60,9% від показника доходів загального фонду 2024 року.

Прогнозні показники розраховані в програмному середовищі Eviews10 та базуються на використанні залежностей, що виявлені методами регресійного аналізу, між фактичними надходженнями податку та середньою заробітною платою штатних працівників, кількістю працюючих, ставкою податку, а також з урахуванням змін в обліку статистичних показників заробітної плати штатних працівників.

Враховані в бюджеті показники податку на доходи фізичних осіб на 2024 рік до місцевих бюджетів становлять **270,1 млрд гривень**.

Факторами впливу на спад надходжень податку на доходи фізичних осіб у 2024 році, який становить -18,2% до очікуваного показника 2023 року, є застосування нормативу розподілу податку відповідно до норм бюджетного законодавства (без урахування податку на доходи фізичних осіб від грошового забезпечення військовослужбовців) із урахуванням поступового зростання ділової активності суб'єктів господарювання, з огляду на можливості в періоди дії воєнного стану та ліквідації наслідків збройної агресії проти України.

Щодо прогнозу доходів місцевих бюджетів на 2025–2026 роки

Прогнозування показників дохідної частини (без урахування міжбюджетних трансфертів) місцевих бюджетів на 2025–2026 роки здійснено на основі прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України та із застосуванням чинних норм бюджетного та податкового законодавства, динаміки бази оподаткування, ефективності податкового адміністрування, аналізу виконання бюджету у попередніх і поточному бюджетних періодах.

У цілому показник доходів місцевих бюджетів обраховано:

на 2025 рік у сумі **587,4 млрд грн**, у тому числі:

загальний фонд – **564,9 млрд грн**;

спеціальний фонд – **22,5 млрд гривень**.

Прогнозний показник на 2025 рік порівняно з прогнозним показником на 2024 рік (464,7 млрд грн) збільшено на **122,7 млрд грн**, або на 26,4%;

на 2026 рік у сумі **656,3 млрд грн**, у тому числі:

загальний фонд – **632,5 млрд грн**;

спеціальний фонд – **23,8 млрд гривень**.

Прогнозний показник на 2026 рік порівняно з прогнозним показником на 2025 рік збільшено на **68,9 млрд грн**, або на 11,7%.

Розрахунок за основними податками проводився так:

податок на доходи фізичних осіб – розрахований у програмному середовищі Eviews10 та базується на використанні залежностей, що виявлені методами регресійного аналізу, між фактичними надходженнями податку та середньою заробітною платою штатних працівників, кількістю працюючих, ставкою податку, а також з урахуванням змін в обліку статистичних показників заробітної плати штатних працівників;

податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності – визначено з урахуванням очікуваних та прогнозних макроекономічних показників, а саме прибутку прибуткових підприємств, законодавчо встановлених ставок оподаткування, термінів нарахування та сплати податкових зобов'язань, динаміки фактично задекларованих та сплачених сум податку на прибуток підприємств за попередні звітні періоди;

рентна плата – виходячи із прогнозних обсягів видобутку корисних копалин, вартості обсягів видобутих корисних копалин (мінеральної сировини), макроекономічних показників, зокрема індексу промислової продукції у добувній промисловості і розробленні кар'єрів, середньорічної світової ціни на залізні руди, середньорічної ціни на нафту марки Brent та імпортованого природного газу, законодавчо встановлених ставок оподаткування;

акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів та акцизний податок з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального визначено за чинним законодавством з урахуванням прогнозних обсягів реалізації та споживання підакцизних товарів.

Інші доходи визначалися на підставі динаміки фактичних надходжень протягом минулих та поточного років із урахуванням макроекономічних показників, а також за прогнозними даними центральних та інших органів виконавчої влади.

Звертаємо увагу, що прогнозні показники дохідної частини місцевих бюджетів на 2024–2026 роки є неостаточними та можуть змінитись.

Під час підготовки проектів місцевих бюджетів на 2024 рік і розрахунку граничних показників видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету необхідно враховувати основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку, що впливають на видаткову частину місцевого бюджету, підвищення розмірів державних соціальних стандартів, прийнятих рішень місцевих рад щодо надання трансфертів та укладених договорів тощо.

Враховуючи значну кількість зруйнованих та/або пошкоджених об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового і громадського призначення інших об'єктів комунальної власності, спричинених збройною агресією російської федерації, особливої актуальності набувають питання відновлення та розвитку територій.

Статтею 13 Закону України «Про засади державної регіональної політики» визначено, що відновлення регіонів і територій, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України, здійснюється відповідно до плану відновлення та розвитку регіонів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 № 731 «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад» визначено механізм відбору та віднесення територіальних громад і мікрорегіонів до територій відновлення та механізм

розроблення, реалізації та моніторингу плану відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад.

З метою ліквідації негативних наслідків збройної агресії російської федерації проти України, прискореного відновлення зруйнованих та/або пошкоджених об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового і громадського призначення до стану, що дає змогу забезпечити повернення в територіальну громаду та регіон внутрішньо переміщених осіб та біженців, створення сприятливих умов для діяльності суб'єктів господарювання незалежно від форми власності органи місцевого самоврядування та органи місцевої виконавчої влади мають забезпечити затвердження планів відновлення та розвитку відповідно до вищенаведеного Порядку.

Планування видатків відновлення пошкоджених / зруйнованих об'єктів має здійснюватися з урахуванням затверджених планів відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад.

Під час складання видаткової частини проекту місцевого бюджету на 2024 рік насамперед має бути враховано потребу в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати і на проведення розрахунків за електричну й теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ і послуги зв'язку, які споживають бюджетні установи.

Соціальні стандарти:

– прогнозний розмір мінімальної заробітної плати:

з 01 січня 2024 року – 7 100 грн, з 01 липня 2024 року – 8 000 грн;

з 01 січня 2025 року – 8 370 грн;

з 01 січня 2026 року – 8 956 грн;

– прогнозний посадовий оклад працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки:

з 01 січня 2024 року – 3 195 грн, з 01 липня 2024 року – 3 600 грн;

з 01 січня 2025 року – 3 766 грн;

з 01 січня 2026 року – 4 030 грн;

– прожитковий мінімум:

Показник	2024 рік	2025 рік	2026 рік
на одну особу, грн	2 920	3 183	3 431
для дітей віком до 6 років, грн	2 563	2 794	3 012
для дітей віком від 6 до 18 років, грн	3 196	3 484	3 756
для працездатних осіб, грн	3 028	3 301	3 558
для осіб, які втратили працездатність, грн	2 361	2 573	2 774

Видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв (КЕКВ 2270) пропонується збільшити в середньому у 2024 році на коефіцієнт 1,125, у 2025 році – на 1,086, у 2026 році – на 1,071.

Видатки на оплату праці працівників бюджетної сфери мають бути розраховані з урахуванням прогнозного розміру посадового окладу працівника I тарифного розряду ЄТС та прогнозного розміру мінімальної заробітної плати.

Індексацію грошових доходів має бути здійснено в межах фонду оплати праці на 2024 рік (Закон України від 03.07.1991 № 1282-ХІІ «Про індексацію грошових доходів населення»). Обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення має здійснюватися наростаючим підсумком, починаючи з 01 січня 2024 року.

Для врахування гендерних аспектів під час формування місцевих бюджетів необхідно використовувати Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 02.01.2019 № 1, а також керуватися нормативно-правовими актами, що регулюють питання гендерної рівності, й іншими документами, які, зокрема, містять інформацію про зобов'язання України з цих питань.

Згідно з цими Методичними рекомендаціями гендерно орієнтований підхід передбачає, що головний розпорядник прагне врахувати гендерні аспекти під час визначення обсягу та якості усіх публічних послуг, що надаються в межах бюджетної програми.

Це дає можливість не лише скоротити вже наявні негативні тенденції, а й дозволяє запобігти їх виникненню, забезпечити наявні гендерні потреби та інтереси як отримувачів, так і надавачів публічних послуг.

Наразі рекомендуємо головним розпорядникам розглядати включення гендерних аспектів до характеристик бюджетних програм шляхом визначення завдань бюджетної програми і відповідних результативних показників продукту та якості.

Під час урахування гендерних аспектів у бюджетних запитах головні розпорядники коштів місцевих бюджетів мають керуватися нормативно-правовими актами та іншими документами, що містять інформацію про гендерну рівність.

Відповідно до статті 75 Кодексу місцеві фінансові органи з урахуванням особливостей складання проектів місцевих бюджетів доводять до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів.

Бюджетні запити на плановий бюджетний період – 2024 рік та середньострокову перспективу – 2025–2026 роки складаються на основі прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України та з урахуванням концентрації ресурсів на першочергових діях та заходах, які необхідно вжити для виконання покладених функцій, у тому числі для подолання наслідків війни.

Під час складання проектів місцевих бюджетів слід керуватися:

– наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11 «Про бюджетну класифікацію» (зі змінами);

– наказом Міністерства фінансів України від 17.07.2015 № 648 «Про затвердження типових форм бюджетних запитів для формування місцевих

бюджетів», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.08.2015 за № 957/27402 (зі змінами);

– наказом Міністерства фінансів України від 20.09.2017 № 793 «Про затвердження складових Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету» (зі змінами);

– наказом Міністерства фінансів України від 03.08.2018 № 668 «Про затвердження Типової форми рішення про місцевий бюджет», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.08.2018 за № 953/32405 (зі змінами);

– іншими нормативно-правовими актами, які застосовуються під час складання проекту місцевого бюджету.

З метою підвищення ефективності та продуктивності праці завдяки використанню цифрових технологій рекомендуємо учасникам бюджетного процесу на місцевому рівні в повному обсязі використовувати Інформаційно-аналітичну систему управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів «LOGICA» для обміну даними між собою при підготовці усіх документів, які використовуються у бюджетному процесі.

Наголошуємо на неухильному виконанні наказу Міністерства фінансів України від 30.08.2021 № 488 «Про затвердження Порядку обміну інформацією між Міністерством фінансів України та учасниками бюджетного процесу на місцевому рівні» (зареєстрований у Міністерстві юстиції України 25.10.2021 за № 1372/36994).

Просимо довести цей лист до районних державних адміністрацій та виконавчих органів відповідних місцевих рад для керівництва в роботі під час складання проектів їх бюджетів на 2024 рік та показників місцевих бюджетів на 2025–2026 роки.

Крім того, просимо обласні державні адміністрації сприяти в забезпеченні належної організації бюджетного процесу та за можливості надавати необхідну практичну і методичну допомогу виконавчим органам місцевих рад.

Додаток: на 10 арк. в 1 прим.

Міністр

Сергій МАРЧЕНКО

Пояснююча записка до оцінки доходів місцевих бюджетів на 2024 рік

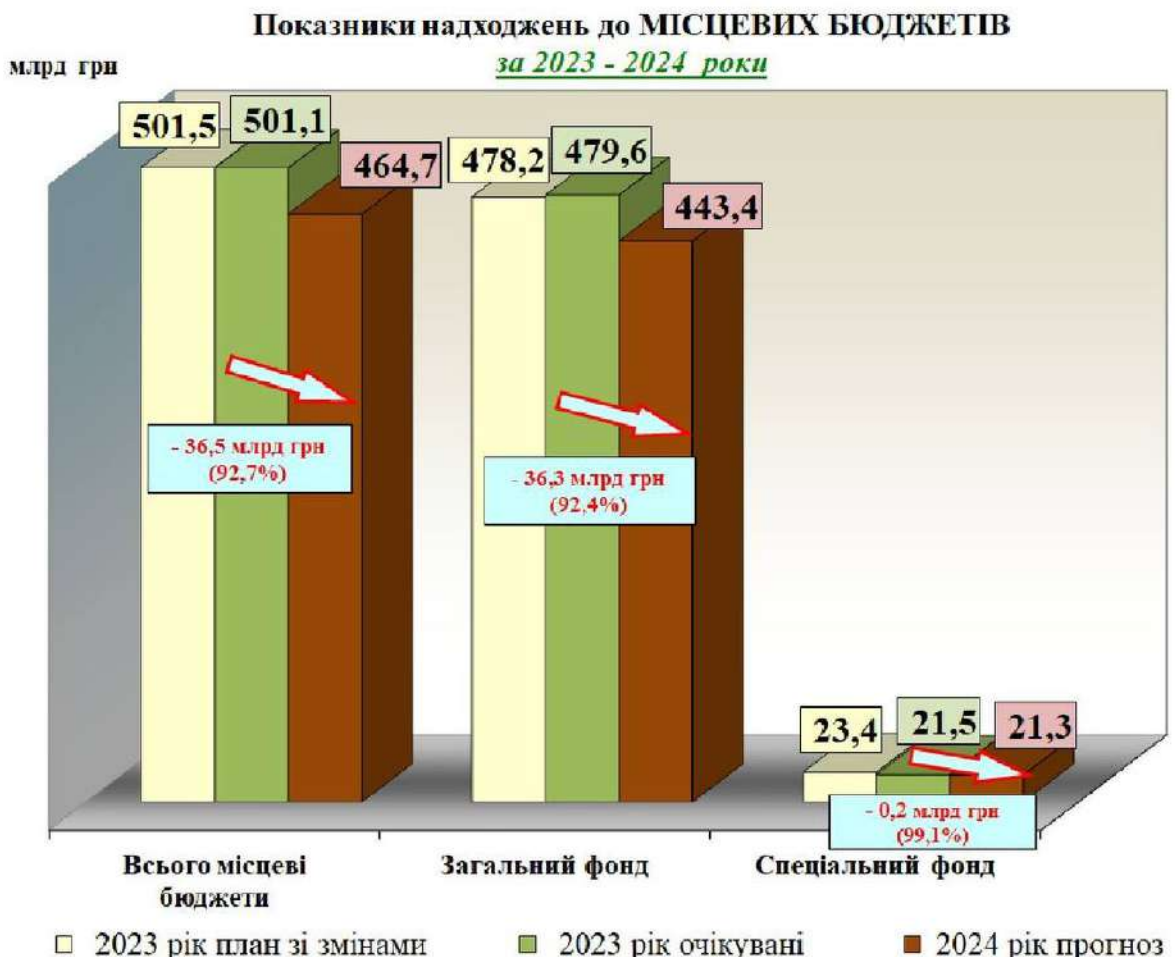
Показники доходної частини місцевих бюджетів на 2024 рік розроблені на базі основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України, які враховують дію правового режиму воєнного стану, та із застосуванням чинних норм податкового законодавства.

При прогнозуванні доходної частини місцевих бюджетів на 2024 рік було враховано:

- наявні статистичні показники, які використовуються при розрахунку прогнозних надходжень податків та зборів, зокрема за 2022 рік, очікувані макропоказники Мінекономіки на 2023 рік та прогнозні на 2024 рік;
- фактичне виконання доходної частини бюджету;
- застосування нормативу зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів відповідно до норм Бюджетного кодексу України (без врахування податку на доходи фізичних осіб від грошового забезпечення військовослужбовців);
- періоди дії воєнного стану.

В цілому, показник доходів місцевих бюджетів на 2024 рік обраховано в сумі 464,7 млрд грн, у тому числі:

- загальний фонд – 443,4 млрд грн;
- спеціальний фонд – 21,3 млрд гривень.

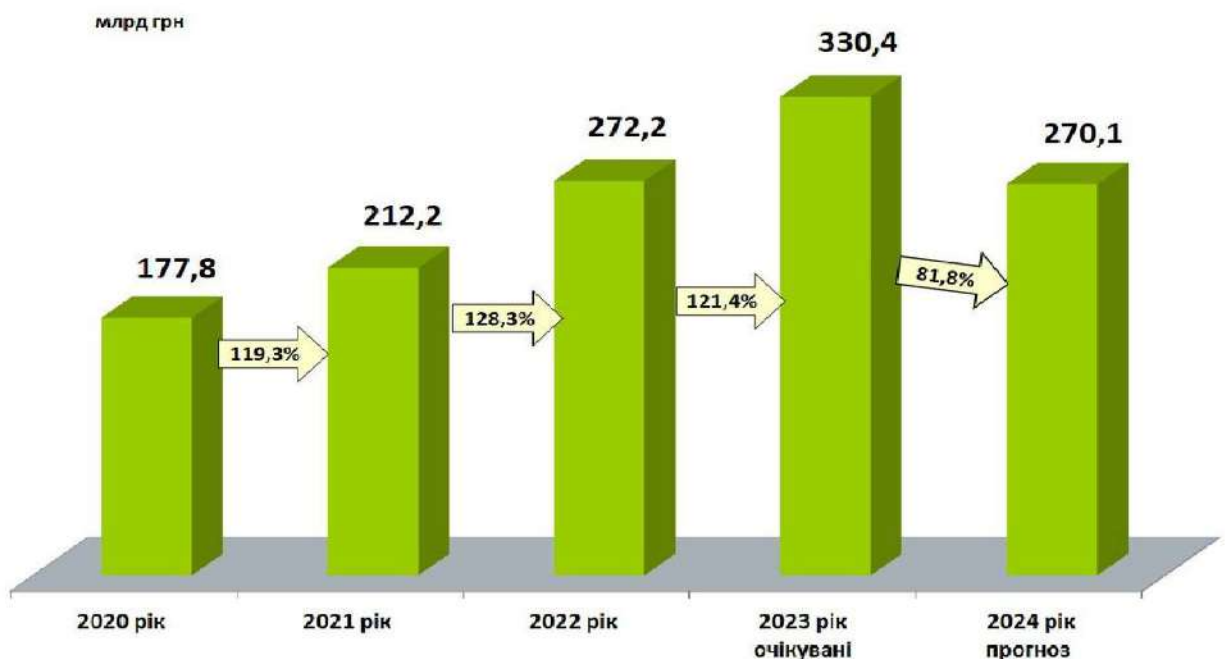
Прогнозні показники доходів місцевих бюджетів на 2024 рік, у порівнянні до плану зі змінами на 2023 рік, зменшено на 36,8 млрд грн або на 7,3% (до очікуваних на 36,5 млрд грн або на 7,3%), у тому числі по:

- ✓ загальному фонду – зменшується на 34,8 млрд грн або на 7,3% (до очікуваних на 36,3 млрд грн або на 7,6%);
- ✓ спеціальному фонду – зменшується на 2,1 млрд грн або на 8,8% (до очікуваних на 0,2 млрд грн або на 0,9%).

Основним джерелом надходжень загального фонду є податок на доходи фізичних осіб, що становить 60,9% від показника доходів загального фонду 2024 року.

Прогнозні показники розраховані в програмному середовищі Eviews10 та базуються на використанні залежностей, що виявлені методами регресійного аналізу, між фактичними надходженнями податку та середньою заробітною платою штатних працівників, кількістю працюючих, ставкою податку, а також з урахуванням змін в обліку статистичних показників заробітної плати штатних працівників.

Динаміка надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів

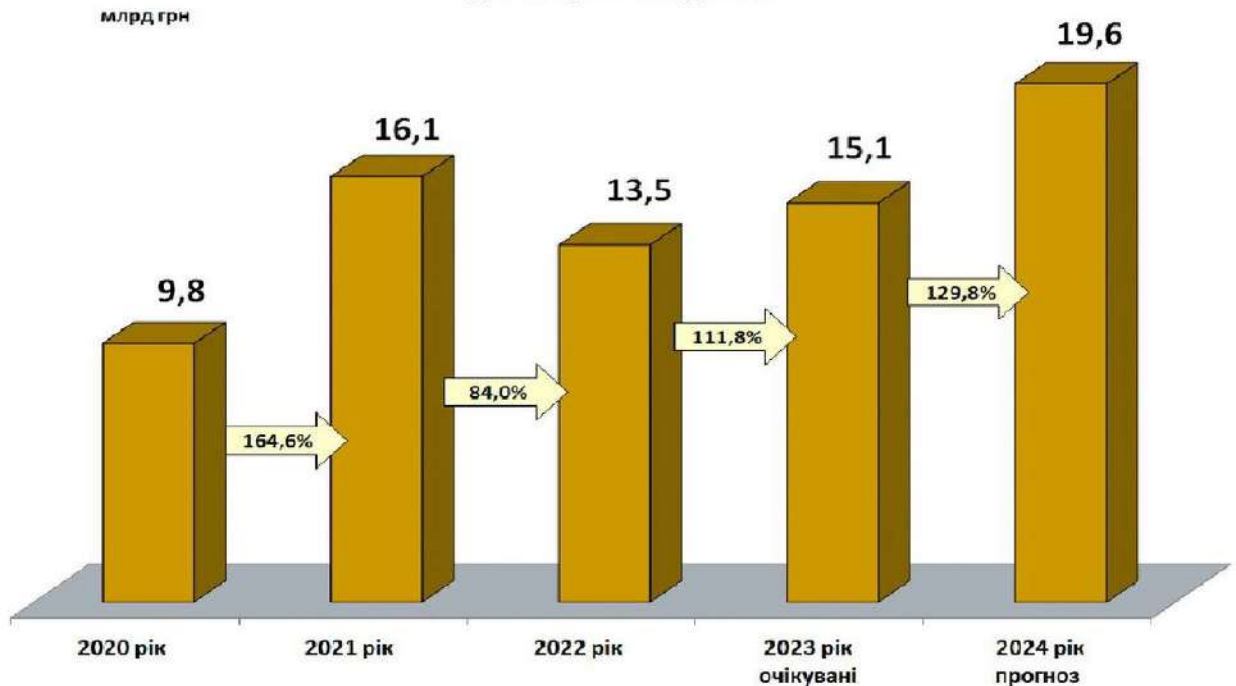

Враховані в бюджеті показники податку на доходи фізичних осіб на 2024 рік до місцевих бюджетів становлять 270,1 млрд гривень.

Факторами впливу на спад надходжень податку на доходи фізичних осіб у 2024 році, який становить **-18,2%** до очікуваного показника 2023 року, є застосування нормативу розподілу податку відповідно до норм бюджетного законодавства (без врахування податку на доходи фізичних осіб від грошового забезпечення військовослужбовців) із врахуванням поступового зростання ділової активності суб'єктів господарювання, виходячи з можливостей в періоди дії воєнного стану та ліквідації наслідків збройної агресії проти України.

✚ **Показник надходжень 10% податку на прибуток підприємств недержавної форми власності та комунальних підприємств і фінансових установ до місцевих бюджетів (обласних) на 2024 рік прогнозується у розмірі 19,6 млрд грн, порівняно із очікуваним показником на 2023 рік збільшується на 4,5 млрд грн або на 29,8 відсотка.** Розрахунок проведено відповідно до чинних норм податкового законодавства із урахуванням прогнозу прибутку прибуткових підприємств та термінів нарахування та сплати податку.

Динаміка надходжень податку на прибуток підприємств до місцевих бюджетів

✚ **Розрахунок показника рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів на 2024 рік здійснено із врахуванням очікуваних надходжень (нарахувань) такої рентної плати у поточному році, термінів сплати, а також аналізу динаміки надходжень у попередніх періодах та без застосування індексації ставок, визначених в абсолютних значеннях.**

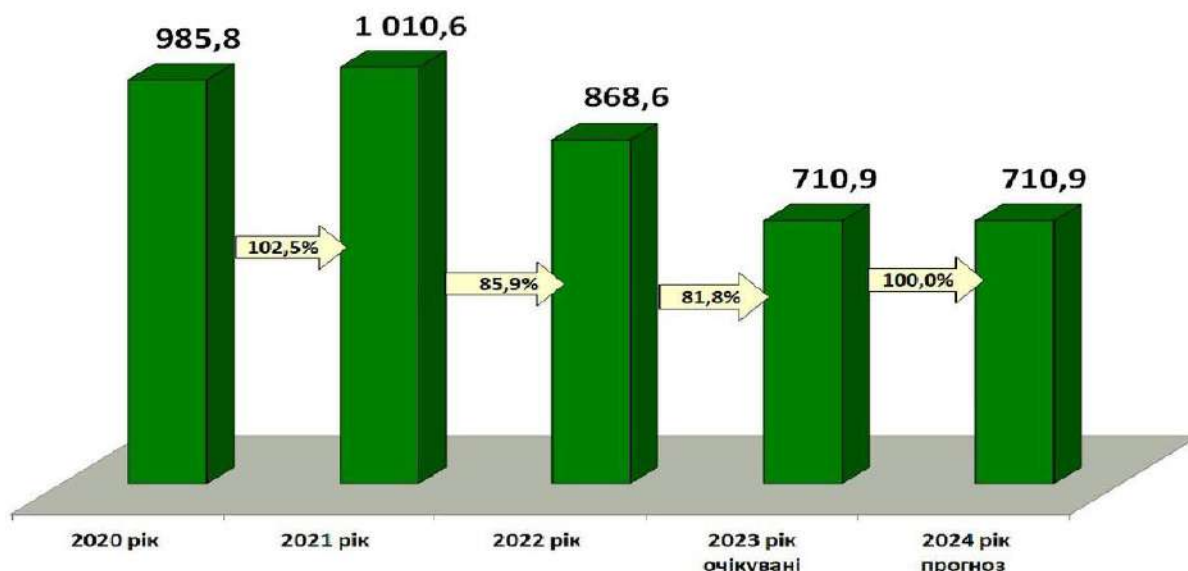
Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання лісових ресурсів є: деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування; деревина, заготовлена під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, використання корисних властивостей лісів та інше.

Починаючи з 2019 року, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів за деревину, заготовлену в порядку рубок головного користування, зараховується у пропорціях: 37% - до загального фонду державного бюджету, 26% - до спеціального фонду державного бюджету та 37% - до доходів місцевих бюджетів.

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів за деревину, заготовлену під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, використання корисних властивостей лісів та інше зараховується до місцевих бюджетів у повному обсязі.

Динаміка надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів до місцевих бюджетів

млн грн

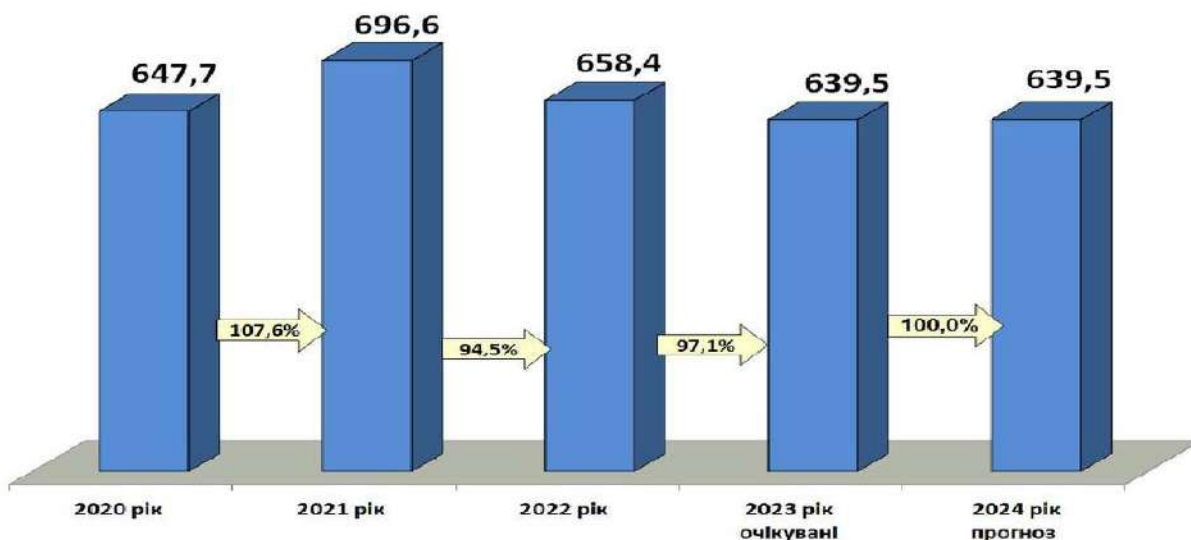
Показники рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів до місцевих бюджетів на **2024 рік** становлять **710,9** млн грн (на рівні очікуваних надходжень 2023 року).

✚ **Розрахунок** показника рентної плати за спеціальне використання води на **2024 рік** до місцевих бюджетів здійснено із врахуванням очікуваних надходжень (нарахувань) такої рентної плати у поточному році, термінів сплати, а також аналізу динаміки надходжень у попередніх періодах та без застосування індексації ставок, визначених в абсолютних значеннях.

Починаючи з 2018 року, рентна плата за спеціальне використання води зараховується у пропорціях: 45% - до загального фонду державного бюджету (крім 45% рентної плати за спеціальне використання води без її вилучення з водних об'єктів для потреб гідроенергетики, яка з 01.04.2022 зараховується до Державного фонду внутрішніх водних шляхів), 10% - до спеціального фонду державного бюджету та 45% - до доходів місцевих бюджетів.

Динаміка надходжень рентної плати за спеціальне використання води до місцевих бюджетів

млн грн

Показники рентної плати за спеціальне використання води на 2024 рік становлять 639,5 млн грн (на рівні очікуваних надходжень 2023 року).

Починаючи з 2018 року, платниками рентної плати за спеціальне використання води є: первинні водокористувачі, які використовують та/або передають вторинним водокористувачам воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів; суб'єкти господарювання: юридичні особи та фізичні особи - підприємці, які використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва. Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання води є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі.

🚧 Розрахунок рентної плати за видобування корисних копалин загальнодержавного (крім видобування нафти, природного газу та газового конденсату) та місцевого значення на 2024 рік здійснено із врахуванням очікуваних надходжень (нарахувань) відповідної рентної плати у поточному році, макроекономічних показників, зокрема індексу цін виробників у добувній промисловості і розробленні кар'єрів (крім застосування його до рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин), середньорічної світової ціни на залізні руди, а також аналізу динаміки надходжень у попередніх періодах. До діючих ставок рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, визначених в абсолютних значеннях, індексація не застосовувалась.

Прогнозний обсяг надходжень рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату визначено із урахуванням макроекономічного прогнозу, зокрема, прогнозної ціни реалізації природного газу (із врахуванням особливостей, визначених пунктом 69.31 розділу XX Податкового кодексу України) та середньорічної ціни одного бареля нафти Brent, прогнозного середньорічного обмінного курсу гривні до долара США, а також виходячи із прогнозних обсягів видобутку вуглеводневої сировини (*природного газу, нафти та газового конденсату*) та диференційованих ставок оподаткування (*в залежності від глибини залягання покладів*).

Законом України від 15.03.2022 № 2139-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження диференційованої рентної плати за видобування газу природного» змінено розміри ставок рентної плати за користування надрами для видобування газу природного та визначення фактичної ціни реалізації природного газу для розрахунку рентної плати. Дані норми набрали чинності з 1 березня 2022 року.

Починаючи з 2019 року, рентна плата за видобування корисних копалин загальнодержавного значення (крім рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату) зараховується у пропорціях: 70% - до доходів державного бюджету і 30% - до доходів місцевих бюджетів, також до місцевих бюджетів у повному обсязі зараховується рентна плата за видобування корисних копалин місцевого значення та рентна плата за

користування надрами, в цілях не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

Рентна плата за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату (вуглеводні) зараховується починаючи з 2018 року у наступних пропорціях: 95% - до доходів державного бюджету і 5% - до доходів місцевих бюджетів.

Показник рентної плати за користування надрами до місцевих бюджетів на **2024 рік** становить **4 116,8** млн грн, порівняно із очікуваним показником на 2023 рік, збільшується на **170,4** млн грн або на **4,3** відсотка.

Прогнозний показник рентної плати за користування надрами з видобутку природного газу, нафти та газового конденсату на **2024 рік** становить **2 396,6** млн грн, порівняно із очікуваним показником на 2023 рік, зменшується на **50,8** млн грн або на **2,1** відсотка.

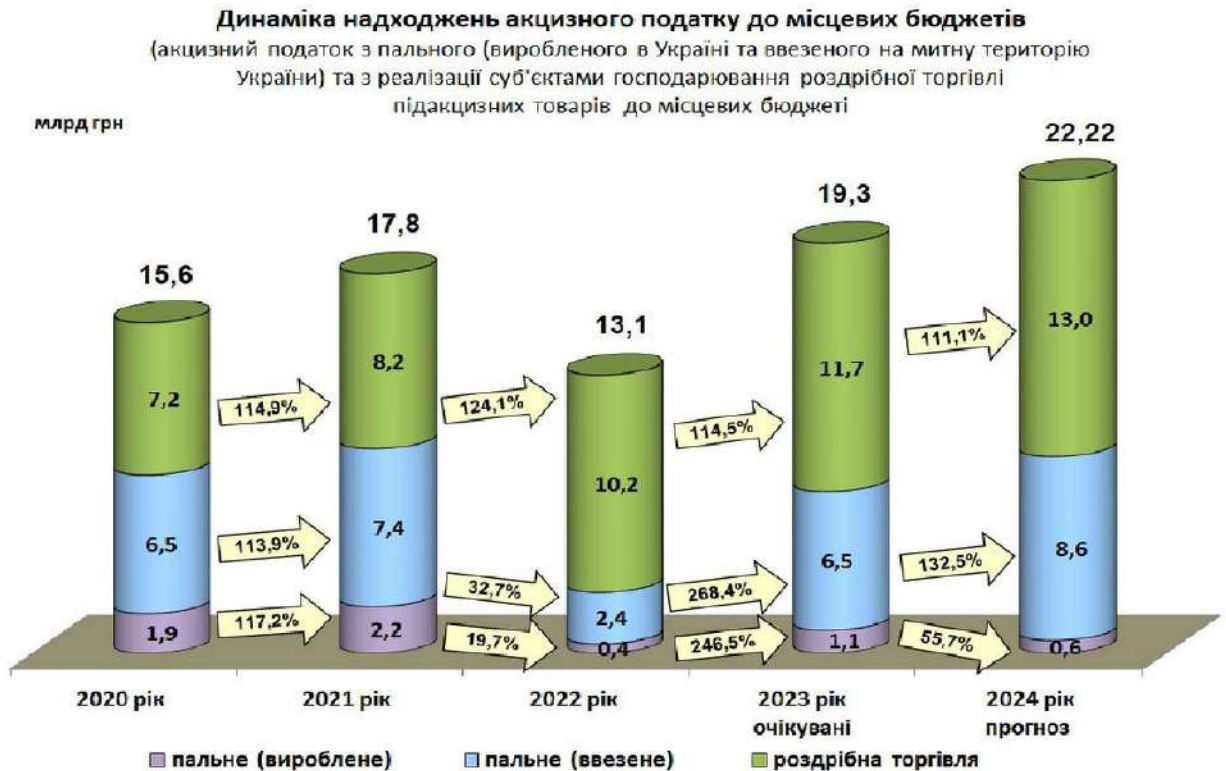
Показник надходжень акцизного податку на 2024 рік становить 22 228,7 млн гривень.

Прогнозні надходження акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів визначені по діючому законодавству, що передбачає зарахування надходжень з алкогольних напоїв та тютюнових виробів до бюджетів місцевого самоврядування в обсязі **12 990,0** млн грн, порівняно із очікуваним показником на 2023 рік, збільшуються на **1 294,0** млн грн або на **11,1** відсотка.

Крім того, 13,44% акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального зараховуються до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування.

Прогнозні показники акцизного податку з пального на 2024 рік визначені на основі прогнозних обсягів виробництва, імпорту та реалізації пального на 2024 рік з врахуванням оподаткування пального за повною ставкою.

Показники акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального на 2024 рік, порівняно із очікуваними надходженнями 2023 року, збільшуються на 1 650,6 млн грн або на 21,8 відсотка.

Розрахунок податку на майно, зокрема, *плати за землю* на 2024 рік проведено у розрізі юридичних та фізичних осіб за видами земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності, а також із врахування індексації нормативно грошової оцінки земельних ділянок, у тому числі сільськогосподарських угідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ та перелогів).

Прогнозний показник податку на майно (плата за землю) до місцевих бюджетів на 2024 рік становить 37 383,2 млн грн, порівняно із очікуваним показником на 2023 рік, збільшується на 4 791,0 млн грн або на 14,7 відсотка.

З 2019 року запроваджено земельний податок за лісові землі та встановлено ставки податку за один гектар лісових земель відповідно до статей 274 та 277 Податкового кодексу України.

Починаючи з 2021 року за земельні ділянки (крім земельних ділянок сільськогосподарського призначення, що використовуються для ведення сільськогосподарського виробництва), в тому числі за земельні ділянки сільськогосподарського призначення, що не використовуються для ведення сільськогосподарського виробництва, юридичні особи – платники єдиного податку IV групи сплачують земельний податок на загальних підставах.

Прогноз надходжень плати за землю розраховано із врахуванням підпункту 69.14 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України, що діє по 31 грудня року наступного за роком, у якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан, яким визначено, що не нараховується та не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки (земельні частки (паї), що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих.

✚ **Розрахунок показника суми податку на майно (податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) на 2024 рік** проведено у розрізі об'єктів житлової та комерційної нерухомості, юридичних та фізичних осіб, а також з урахуванням площі об'єктів, і становить **6 792,3 млн гривень. Прогнозна сума транспортного податку на 2024 рік становить 89,9 млн гривень.**

Прогнозний розрахунок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, розраховано із врахуванням підпункту 69.22 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України, який визначає порядок сплати такого податку в умовах воєнного стану.

✚ **Прогнозна сума єдиного податку на 2024 рік становить 72 791,3 млн грн, і збільшується порівняно із очікуваним показником у 2023 році на 10 901,8 млн грн, або на 17,6 відсотка.**

У 2019 році до четвертої групи (сільськогосподарські товаровиробники) віднесені фізичні особи - підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство», за умови виконання сукупності вимог, визначених податковим законодавством.

З 23 травня 2020 року Законом України від 16.01.2020 № 466-IX збільшено граничний обсяг доходу для платників, що перебувають на спрощеній системі оподаткування та сплачують єдиний податок: I групи – з 300 тис. грн до 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (далі – МЗП); II групи – з 1,5 млн грн до 834 розмірів МЗП; III групи – з 5 млн грн до 1167 розмірів МЗП.

При розрахунку прогнозу суми єдиного податку на 2024 рік було враховано, що особи, які перейшли на сплату єдиного податку за ставкою 2%, втрачають з 01 серпня 2023 року право на використання податкових пільг і вважаються такими, що застосовують систему оподаткування, на якій вони перебували до обрання спеціальної спрощеної системи оподаткування.

✚ Розрахунок показника плати за ліцензії на 2024 рік проведено у розрізі оптової та роздрібною торгівлі із врахуванням: динаміки кількості виданих ліцензій, діючих та скасованих; середньої плати за 1 видану ліцензію.

Показник плати за ліцензії оптової торгівлі до місцевих бюджетів на 2024 рік, порівняно із очікуваним показником на 2023 рік, збільшується на 1,1 млн грн або на 0,4 відсотка.

Показник плати за ліцензії роздрібною торгівлі до місцевих бюджетів на 2024 рік, порівняно із очікуваним показником у 2023 році збільшується на 50,7 млн грн або на 7,7 відсотка.

Основними платежами спеціального фонду є власні надходження бюджетних установ, екологічний податок, кошти від продажу землі, кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності та цільові фонди, утворені органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади, що відповідно становлять 89,0%, 4,5%, 3,9%, 1,5% та 0,6% від показника доходів спеціального фонду місцевих бюджетів на 2024 рік.

✚ Показник суми власних надходжень бюджетних установ на 2024 рік становить 18 971,7 млн гривень.

✚ Показник суми екологічного податку на 2024 рік становить 957,6 млн гривень.

✚ Показник суми коштів від продажу землі на 2024 рік становить **839,0** млн грн (за даними місцевих фінансових органів).

✚ Показник суми коштів від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності на 2024 рік становить **311,2** млн грн (за даними місцевих фінансових органів).

✚ Показник суми цільових фондів, утворених органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади на 2024 рік становить **132,4** млн грн (за даними місцевих фінансових органів).